

باشاعران فلسطین

محمود درویش

وطن!

مرا به نخل آویزان کنبد

من به او خیانت نمی‌کنم.

این زمین و مزرعه من است.

این جادر گودال‌های آن افتاده‌ام

و دستانم در آتش سوخته است.

در این جاشیر شتر را در کودکی سر کشیده‌ام.

وطن من روایت روزهای شادوغمگین نیست.

نه در مزرعه‌ای در آغوش ماه،

نه در قطره‌ای نورانی بر گل‌رز

وطن من در رویان‌دگی نمی‌کند .

وطن من غریبه‌ای خشمگین است

در اضطراب قرن‌ها

با ماشاهی کشیده بر شریقه‌اش.

وطن من، کودکی است

که دستنشان را با امیدو شجاعت

به‌سوی شادی دراز می‌کند.

او بادی است در زندان.

و شاخه‌هایی است در نور و تاریکی

پیرمردی است که در این شاخساران جاودان

در ماتم‌ز زمین و پسرانش نشسته است.

این سرزمین پوست‌واستخوان است.

مرا در آن رها کنبد.

قلب من و درخت‌خرا با هم

از آن به‌سوی سال‌های سخت‌اوج می‌گیریم.

مرا به درخت‌خرا مأویان کنبد

من به او خیانت نمی‌کنم.

وطن! آه‌ن را به من می‌آموزد

خشم‌شاهین‌واتش‌را، مهربانی‌یک خوشبین‌را.

نمی‌دانستم چه چیزی در خون‌های ما جاری است

وقتی توفان و نور و عروسی و عشق

و شادی تابناک می‌خندد.

مرا به سلول انداختندو چراغ‌را خاموش کردند

غافل از این که سلولی در دنیا

برای قلب خورشید وجود ندارد!

شماره بازداشت من روی دیوار کجاست؟

همان جا گندم می‌روید و برای من سر تکان

می‌دهد.

ادبی هنری

انتشار نسخه صوتی کلیله و دمنه

کتاب صوتی «کلیله و دمنه» نوشته ابوالعالی نصرا... منشی، داستان جمعی از حیوانات وروابط میان آن‌ها را به تصویر می‌کشد. به گزارش ایبنا، نشر نیسان این کتاب صوتی را در ۲۷ فصل به مدت ۱۴ ساعت و ۱۳ دقیقه با خوانش احسان چریکی تولید کرده‌است. این نسخه‌صوتی از درگاه «نوار» قابل دریافت است. محتوای این اثرپندآموز، پندهایی در قالب حکایاتی از زبان حیوانات‌راشامل می‌شود. کلیله و دمنه نام دو شغال است و بخش زیادی از کتاب به این دوا اختصاص دارد. در هر باب کلیله و دمنه، داستان‌هایی پندآموز و حکمت‌آمیز از زندگی حیوانات که به نوعی نماد برخی از انسان‌ها و شیوه زندگی آن‌ها هستند، آورده شده‌است.

غلط نویسیم

غداره/قداره/کناره

این سه واژه به معنی «جنگ افزاری شبیه شمشیر و پهن تر و سنگین تر از آن» است. در قدیم آن را به صورت «کناره» می‌نوشتند. امروزه آن را به صورت «قداره و غداره» به کار می‌برند و چون در صورت نوشتاری این کلمه غلبه با «قداره» است، بهتر است آن را به همین صورت به کار ببریم؛ شمشیرها و قداز ه‌های لخت و رنگ شوم سیاه، همراه بود با لطیف‌ترین رنگ پارچه‌ها و پولک‌ها و آینه‌ها و میوه‌ها. (دندوشن)

میرآخور... قداره به کمر و بافینه سرخش آهسته

پیشاپیش ایشان حرکت می‌کرد.

بر گرفته از «فرهنگ در بست نویسی سخن»

تالیف استاد حسن انوری

جارودانگی شهید «هنیه» در ادبیات مقاومت

گفت‌وگوی خراسان بارضا اسماعیلی، شاعر و پژوهشگر ادبیات فارسی درباره نقش جامعه ادبی در مقابل جنایات رژیم صهیونیستی و لزوم گردآوری و ترجمه اشعار و نوشته‌ها با محوریت ادبیات مقاومت به‌منظور حمایت همه‌جانبه از ملت فلسطین

گروه ادب و هنر – بامداد روز گذشته،

اسماعیل هنیه، رئیس دفتر سیاسی مقاومت اسلامی حماس که برای شرکت در مراسم تحلیف چهاردهمین دوره ریاست جمهوری اسلامی ایران در تهران حضور داشت، به‌دست رژیم غاصب صهیونیستی به شهادت رسید. ساعاتی پس از انتشار خبر شهادت اسماعیل هنیه، هنرمندان، به‌ویژه اهالی شعر و ادبیات در ایران به این جنایت و نقض آشکار قوانین بین‌المللی واکنش نشان دادند و در رثای شهید مقاومت دست به قلم شدند. علیرضا قزوه در شعری به مناسبت شهادت اسماعیل هنیه، او را مردی شبیه حاج قاسم سلیمانی توصیف کرده و سروده است: «شیه‌حاج قاسم بودی اسماعیل مابودی / تور اقا قلییان کشتند تو هابیل مابودی / سراپای وجودت عطر قرآن داشت اسماعیل! / شهادت را کدامین آیه از تنزیل ما بودی؟ / سلام... بازوی رشید مردم غزه! / شما بازوی برحق خدا، سجیل مابودی / فلسطینی چه فرقی می‌کند با قوم ایرانی / تو ای یوسف‌ترین ای ایلیا از ایل ما بودی / بخوان قرآن بخوان، بی سر بخوان این بار اسماعیل! / که صوت عرشی و بارانی ترتیل ما بودی». به مناسبت این واقعه تلخ و ناگوار، بارضا اسماعیلی (شاعر و پژوهشگر ادبیات که او هم چندین شعر با محوریت مظلومیت فلسطین و ندای آزادی‌سازی قدس شریف سروده)، درباره وظیفه اهالی ادبیات و فرهنگ در قبال فلسطین و لزوم منسجم شدن آثار تولید شده در حوزه ادبیات مقاومت در قالب کتاب و نیز ترجمه آن‌ها به دیگر زبان‌ها گفت‌وگو کرده‌ایم.

■ ادبیات مقاومت در جاودانه شدن راه و نام شهید اسماعیل هنیه چه نقشی دارد؟

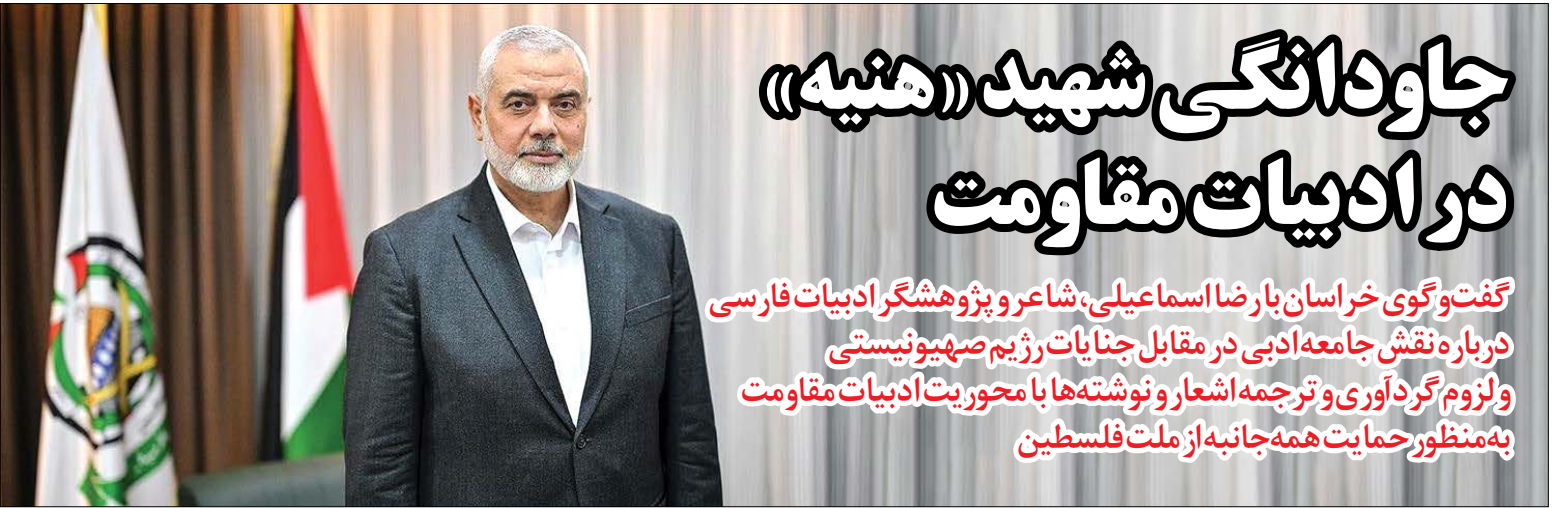
ادبیات مقاومت یا پایداری که با ادبیات دفاع مقدس هم‌گروه خورده است، بعد از انقلاب،

به‌ویژه با نام گذاری روز قدس به عنوان یکی از گونه‌های جدی ادبیات انقلاب شکل گرفت. اسرائیل بعد از پیروزی انقلاب اسلامی همیشه این‌بیم‌را داشت که روزی ملت‌های جهان علیه او متحد شوند و این جرثومه فساد را ریشه کن کنند. در این ۴۵ سال هم همیشه در راه مقاومت و آزادی قدس سنگ اندازی و سعی کردند افکار عمومی را منحرف و به سمت و سوی دیگری هدایت کنند تا جنایات خود را ادامه دهند و به اهداف شوم خود برسند. در سال‌های اخیر بعد از شهادت حاج قاسم سلیمانی، جریان شعر مقاومت و

پایداری نیرومندتر شد؛ نه تنها در ایران، بلکه در سایر کشور‌های آزادی‌خواه جهان، کسانی که به‌صلح می‌اندیشند، اسرائیل را یک رژیم غاصب می‌دانند. هنرمندان اصیل، اسرائیل کودک‌کش را محکوم می‌کنند. ادبیات مقاومت به‌ویژه در ایران، نقش پررنگی در افزایش ماهیت رژیم صهیونیستی به‌جهانیان دارد.

■ وظیفه هنرمندان، به‌ویژه شاعران و نویسندگان در قبال جنایت‌های رژیم صهیونیستی چیست؟

امروز وظیفه هنرمندان ما به‌خصوص جامعه ادبی است که لحظه لحظه این مسائل را پیگیری کنند و حضور خود را در صحنه ادبیات مقاومت و محکوم کردن این جنایات نشان دهند و بازبان ادبیات، حماسه مقاومت مردم فلسطین را به‌تصویر بکشند و فریاد مظلومیت و حق‌خواهی ملت فلسطین را به گوش جهانیان برسانند. در طول این سال‌ها این اتفاق افتاده و شاعران و نویسندگان آزادی‌خواه در این

مسیر گام برداشته‌اند، اما در سال‌های اخیر این رسالت برای اهالی قلم سنگین‌تر شده که قدرتمندتر در این عرصه حضور پیدا کنند و نقش خود را به عنوان هنرمند متعهد مسلمان ایفا کنند.

■ همیشه شاعران و نویسندگان کشور مان درواکنش به حوادثی مانند شهادت حاج قاسم سلیمانی، طوفان الاقصی، وعده صادق و ترور اسماعیل هنیه و به شهادت رسیدن ایشان، اشعاری سروده‌اند یا اثر ادبی نوشته‌اند. به‌نظر شما این دغدغه وجود دارد که این حجم از آثار ادبی تولید شده به نحوی شایسته گردآوری و منتشر شود؟

من این دغدغه را به صورت سازمان‌یافته و منسجم در نهادهای فرهنگی ندیده‌ام که مثلاً یکی از آن‌ها این اشعار را گردآوری کند. اگر هم بوده، خود شاعران مجموعه آثار خودشان

را گردآوری و منتشر کرده‌اند. با توجه به حجم گسترده اشعار مقاومت در سال‌های اخیر چنین کاری انجام نشده است. اگر این اشعار بعد از شهادت حاج قاسم سلیمانی گردآوری می‌شد، بالغ بر ده‌ها جلد کتاب به چاپ می‌رسید. الان هم بعد از شهادت اسماعیل

هنیه شاعران بسیاری برای سرودن شعر اعلام آمادگی کرده‌اند. مطمئناً تاربعین این شهید صد‌ها قطعه شعر سروده خواهد شد. بهتر است به نهادهای مرتبط و متولی یادآوری کنیم که از کنار این موضوع به‌سادگی نگذرند و اشعار منتخب برگزیده را ویرایش و چاپ کنند. تا به حال موسسه شاعران فارسی‌زبان و حوزه هنری در این‌باره چند جلد کتاب چاپ کرده‌اند که برای کشوری انقلابی مانند ایران

یادمان

به مناسبت سالروز درگذشت استاد غلامرضا شکوهی، غزل سرای پرآوازه خراسانی‌نگاهی به زندگی و شعر او داشته‌ایم

همین خلوت‌گزینی‌هاست. متاسفانه عادت پسندیده خلوت‌گزینی که میان شاعران دهه‌های گذشته به عنوان یکی از رموز موفقیت در شعر به‌شمار می‌آمد نزد بسیاری از شاعران هم‌روزگار ما به فراموشی سپرده‌شده است و همین نکته را می‌توان یکی از مهم‌ترین دلایل سطحی شدن بسیاری از شعرهای دهه اخیر دانست.

■ شاگرد پروری بی‌اعدا

تعداد زیادی از شاعران خراسان و کشور در حوزه شعر مدیون حضور غلامرضا شکوهی هستند. شکوهی جزو کسانی بود که هم‌نشینی با جوانان شاعر همیشه برایش مهم بود و برای تعالی شعر جوان کشور، زمان زیادی را صرف می‌کرد. رفتار او آن قدر، مهربانانه و به‌دور از ادعا بود که جوانان مشتاق شعر در ارتباط‌هایشان با او هرگز احساس غریبگی نمی‌کردند.

این یک حقیقت است که نوشتن درباره شعر و شخصیت غلامرضا شکوهی و پژوهش در شعر او نه تنها در رسانه‌ها، بلکه در هر فضای علمی و پژوهشی دیگر مغفول مانده است و جای خالی کارنامه کاری او در پایان‌نامه‌های دانشگاهی و علمی حوزه ادبیات به چشم می‌خورد و دانشجویان و پژوهشگران باید بیش از پیش به این نکته توجه داشته باشند. در ادامه چندتک‌بیت از غزل‌های ناب‌بی‌شمار این شاعر را با هم مرور می‌کنیم:

درخت، چوبه‌دار بهار خواهد شد
اگر دوباره نشینند کنار جو، بی‌تو
یا
بندی به پای دارم و باری گران به دوش
در حیرتم که شهره به بی‌بندوباری‌ام
یا
چه‌روز گار غریبی است روز پیری من
به‌روی نیمکت پارک‌ها اسیری من
یا
نهاد زائر دلخسته لب به فقل ضریح
فضاز مینه‌بر خورده‌او آه‌ن بود
یا
بس که در کوچه سرودیم خدا حافظ را
سنگ‌ها ز سفر ما دو نفر آگاه‌اند

ادب و هنر

۷

ادبی هنری

حال عمومی آقای نویسنده خوب است

طبق اعلام مدیر پیشین حوزه هنری، حال عمومی و روحیه مرتضی سرهنگی، نویسنده شناخته شده کشور مان خوب است، اما باید منتظر نظر پزشکان بود.

به گزارش مهر، محسن مومنی شریف گفت: «چند روز پیش به ملاقات رفتم و تلفنی هم پیگیر وضعیت او هستم. خدا را شکر حال عمومی و روحیه آقای سرهنگی خوب است، اما منتظریم پزشکان درباره وضعیتش نظر بدهند».

وی افزود: «آقای سرهنگی چندی پیش عمل آنژیوی قلب انجام دادند که به دنبال این عمل متاسفانه ریه‌شان آب آورده و در حال حاضر برای بهبود وضعیت و کنترل بیشتر در بیمارستان بستری هستند». مؤمنی شریف درباره زمان ترخیص سرهنگی از بیمارستان هم گفت: «زمان ترخیص آقای سرهنگی هنوز مشخص نشده و منتظر نظر پزشکان هستیم». مرتضی سرهنگی، نویسنده و پژوهشگر ادبیات پایداری چندی پیش در پی عارضه قلبی و مراقبت بیشتر در بیمارستان بستری شده است. وی در سفر به مشهد دچار عارضه قلبی شده و روند درمانش در این شهر پی گرفته شده و هم‌اکنون برای اطمینان از سلامتی اش در بیمارستان بستری شده است.

اعلام فهرست نامزدهای اولیه جایزه «بوکر»

فهرست نامزدهای اولیه جایزه ادبی «بوکر» امسال در حالی اعلام شد که نام سه نویسنده بریتانیایی در فهرست این دوره به چشم می‌خورد. به گزارش ایرنا، «پرسیوال اورت»، «هشام مطر» و «ساراپری» از جمله ۱۳ رمان‌نویسی به شمار می‌روند که در فهرست نامزدهای اولیه جایزه «بوکر» ۲۰۲۴ قرار گرفته‌اند. «گاردین» نوشت، همچنین آثار نویسندگانی از جمله «ریچارد اورت» و «تامی اورنج» و «ریچل کوشنر» و «آن مایکلز» نیز به این فهرست راه یافته‌اند.

«اورت» برای نگارش رمان «جیمز» که نوعی بازنویسی از هاکلبری فین است، به عنوان نامزد اولیه انتخاب شده است. «اورت» یکی از نویسندگان آمریکایی است که به فهرست نامزدهای اولیه امسال جایزه بوکر راه یافته‌اند.

«اورنج» نخستین نویسنده سرخپوستی محسوب می‌شود که به عنوان نامزد انتخاب شده است، برای نگارش دومین رمان خود با عنوان «ستاره‌های سرگردان» که به مضامین همچون اعتیاد، ضرب‌ه روحی و هویت می‌پردازد به این فهرست راه یافته‌است. «پاورز» برای نخستین رمان خود که با عنوان «زمین بازی» منتشر شده است و «کوشنر» با رمان «دریاچه آفرینش» نامزد دریافت جایزه شد. فهرست نامزدهای نهایی این جایزه ۵۰۰۰۰ پوندی در شانزدهم سپتامبر اعلام و برنده نهایی آن نیز در دوازدهم نوامبر معرفی خواهد شد.

جایزه «بوکر» امسال کتاب‌هایی را شامل می‌شود که در فاصله یکم اکتبر ۲۰۲۳ تا ۳۰ سپتامبر ۲۰۲۴ منتشر شده‌اند. جایزه بوکر که در سال ۱۹۶۹ تأسیس شد، یکی از مهم‌ترین جوایز ادبی جهان است که هر ساله به نویسنده رمانی که به زبان انگلیسی نوشته و در بریتانیا یا ایرلند منتشر شده باشد، اعطا می‌شود. این جایزه اغلب به عنوان سنگ بنای حرفه‌ای یک نویسنده در نظر گرفته می‌شود و به طور منظم ستاره‌های ادبی جدیدی نیز معرفی می‌کند. «برناردین اوریستو»، «داگلاس استوارت» و «مارلون جیمز» از جمله برندگان اخیر جایزه بوکر هستند. «یل لینچ»، نویسنده ایرلندی برای نگارش پنجمین رمان خود با عنوان «آواز پیامبر» به عنوان برنده جایزه ادبی «بوکر» سال ۲۰۲۳ انتخاب شد.